

Till**Handläggare:**

John Areschoug
Telefon: 076-122 89 94

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2018-04-10 p 7

Underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Godkänna underlag för budget år 2019 med inriktning för åren 2020 och 2021.
2. Godkänna rapporteringen av miljöprogrammets delmål enligt bilaga 2.
3. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Mikael Nyberg
Avdelningschef

Samverkan

Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 7 mars 2018. De fackliga organisationerna har utöver de synpunkter som framförts, inget att erinra mot förvaltningens förslag till underlag för budget. De fackliga organisationerna lämnar skrivelse enligt bilaga 3.

Innehållsförteckning

I Kommunfullmäktiges inriktningsmål	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm	4
2 Nämndens verksamhetsområde	5
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	19
3.1 Drift.....	23
3.2 Investeringar.....	23
4 Övriga redovisningar	24
5 Lokalförsörjningsplan.....	25
5.1 Inledning	25
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	25
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	25
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	25
5.5 Kostnadsutveckling.....	26
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	28
5.7 Övrigt	28

Bilagor

Bilaga 1: MHN 2019-2021

Bilaga 2: Rapportering av miljöprogrammets delmål – nämnd/bolag 2018 för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Bilaga 3: Särskild skrivelse från de fackliga organisationerna.

I Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Detta tjänsteutlåtande används vid framtagandet av stadens budget 2019. Enligt kommunallagen ska stadens budget innehålla en plan för ekonomin under tre år. Nämnden ska i sitt underlag redovisa en övergripande och sammanfattande analys av verksamheten under de kommande åren. Underlaget ska beskriva trender, utvecklingstendenser, strukturella frågor och demografiska förändringar samt effekterna av dessa och eventuella åtgärder. Vidare ska lokalförsörjning, kompetensförsörjning, omstrukturerings- och investeringsbehov beaktas.

Förutses ökade nettokostnader ska förslag till åtgärder eller prioriteringar beskrivas, så att de beslutade budgetramarna kan hållas. Begäran om medel eller andra framställningar ska däremot inte göras i underlaget.

I avsnitten 1.1 – 1.4 nedan, ges en sammanfattande analys av verksamhetens utveckling under de kommande åren, inklusive hur de strategiska satsningarna nämnden gör kan bidra till kommunfullmäktiges mål under treårsperioden. I de därpå följande avsnitten görs en mer detaljerad analys av nämndens verksamhetsområden. Ekonomifrågor tas upp i det övergripande målet ”Ett ekonomiskt hållbart Stockholm” och i avsnittet om tillsynens ekonomi samt framförallt i avsnittet Sammanfattande ekonomisk analys. Dessutom finns avsnitt om strategiska personalfrågor, övriga redovisningar som bland annat omfattar IT-utveckling samt slutligen en lokalförsörjningsplan.

I.1 Ett Stockholm som håller samman

I kommunfullmäktiges budget tas under detta mål bland annat upp jämlika uppväxtvillkor och livschanser, trygghet, och högt bostadsbyggande.

Nämnden bidrar under målet främst till bostadsbyggandet. Samarbetet mellan de tekniska förvaltningarna blir allt bättre och miljöförvaltningen är numera en integrerad del av stadens stadsutveckling. Förvaltningens kompetens efterfrågas i allt högre utsträckning av övriga förvaltningar.

En av de svåraste frågorna de närmaste åren är de nya reglerna för miljö kvalitetsnormer för vatten. Regeringen har nyligen presenterat en lagsrådsremiss med nya bestämmelser som föreslås träda ikraft den 1 januari 2019. Stadens arbete för att ta fram lokala åtgärdsprogram för varje vattenförekomst kommer att vara av central strategisk betydelse för att klara bostadsbyggandet och infrastrukturutvecklingen. En nödvändig förutsättning för att kunna besluta om nya detaljplaner eller för tillstånd för olika infrastrukturbyggnader är att staden kan visa hur god status ska kunna uppnås i varje vattenförekomst. Miljöförvaltningen samordnar detta arbete. Det är därvid oerhört viktigt att staden fortsätter att sätta av centrala medel för vattenarbetet.

En utmaning för staden är att åstadkomma en bostadsproduktion med hyror som även hushåll med normala inkomster kan efterfråga. Det kommer att innebära olika slag av krav på regelförenklingar och effektiviseringar av byggprocessen. Förvaltningen har här att bidra med innovativa lösningar så att miljökraven kan tillgodoses trots att produktionskostnaderna minskar.

Ytterligare en viktig del är nämndens tillsyn av bostadsfastigheter i de utsatta stadsdelarna. I dessa områden saknar medborgarna ofta kunskap om att det finns möjligheter att söka hjälp, alternativt är de rädda för att initiera ett klagomål eftersom de är rädda att förlora sin bostad.

Genom att bedriva riktad tillsyn hittar förvaltningen brister i flerbostadsbyggnader och kan ställa krav på förbättringsåtgärder. Detta bidrar till mer jämlika bostadsförhållanden sett till hälsorelaterade förutsättningar.

I.2 Ett klimatsmart Stockholm

Under detta mål tas i KF:s budget upp energianvändning, miljöanpassade transporter, hållbar mark och vattenanvändning, resurseffektiva kretslopp, giftfri miljö och en sund inomhusmiljö. På bland annat nedanstående områden kommer nämnden att bidra till målet.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

Nämnden har en viktig roll i stadens klimatarbete. Klimatsmarta Stockholmare svarar för kommunikation mot invånarna i staden. Energicentrum bidrar med kunskaper om energieffektiviseringar och analys av stadens energiförbrukning. Förvaltningen svarar för beräkningar av utsläppen av koldioxid inom staden. Klimatarbetet kommer att bli än mer intensivt ju närmare man kommer 2040, när Stockholm skall vara en fossilbränslefri stad. De enkla minskningarna av växthusgasutsläpp är ju redan genomförda och svårigheterna att nå nya utsläppsminskningar ökar med tiden.

Vattenarbetet har redan berörts. Det är inte bara en fråga om att nå vattendirektivets mål utan är även en fundamental del för att underlätta bostadsbyggandet. Under 2018 och 2019 kommer ramdirektivet för vatten att revideras. Staden driver en linje om att direktivet måste anpassas till urbana miljöer och tillföras avvägningsmöjligheter mot andra viktiga samhällsintressen. Det kommer att vara viktig uppgift för nämnden att driva dessa frågor inom EU och de internationella nätverk där nämnden är engagerad.

Under målet om ett klimatsmart Stockholm berörs i övrigt stora delar av nämndens verksamhet. Dessa redovisas närmare under avsnitt 2.

I.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Under detta mål tas i KFs budget bland annat upp stadens företagsvänlighet och en långsiktigt hållbar ekonomi.

Förvaltningen eftersträvar en långsiktigt hög produktivitet och kostnadseffektivitet. Detta uppnås genom att fortlöpande arbeta med att förbättra processer. Eftersom förvaltningen fokuserar på insatser som ger mycket miljönytta leder förbättringsarbetet till en fortsatt hög självfinansieringsgrad samtidigt som ett mervärde skapas inom ram.

Förvaltningen arbetar också med olika insatser för att underlätta för företag att klara miljökraven och ökat fokus på livsmedelsverksamheter kommer att ställa krav på tillräckliga informationsresurser.

I.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

I kommunfullmäktiges budget framhålls under detta mål bland annat att staden ska leva upp till mänskliga rättigheter och vara fritt från diskriminering, leva upp till barnens rättigheter enligt FN:s barnkonvention och att Stockholm ska vara en demokratisk stad där invånarna har inflytande. Här nämns också upphandling som ett sätt att utveckla staden i en hållbar riktning.

Förvaltningen bedriver riktad tillsyn mot bostäder i flerbostadshus i socioekonomiskt utsatta områden. De klagomål på olägenheter i bostäder som kommer in till förvaltningen härrör till

största del från innerstaden eller närliggande förorter där de boende har socioekonomiskt bättre förutsättningar. I de socioekonomiskt utsatta områdena saknar medborgarna ofta kunskap om att det finns möjligheter att söka hjälp, alternativt är de rädda för att initiera ett klagomål eftersom de är rädda att förlora sin bostad. Genom att bedriva riktad tillsyn i de socioekonomiskt eftersatta områdena hittar förvaltningen brister i flerbostadsbyggnader och kan ställa krav på förbättringsåtgärder i bostäderna. Detta bidrar till mer jämlika bostadsförhållanden sett till hälsorelaterade förutsättningar.

Nämndens verksamhetsområden berör i hög grad de mål som ställs upp i så väl vision 2040 som stadens budget. En stor del av verksamheten har fokus på bl a barns behov och hälsa och att öka folkhälsotalen.

2 Nämndens verksamhetsområde

Nämndens grundläggande uppdrag är tillsyn, det vill säga att svara för stadens tillämpning av miljölagstiftningen, livsmedelslagstiftningen med mera. Dessutom finns områdena miljöövervakning och programverksamhet. Nämnden ska också genom sin expertfunktion bistå andra förvaltningar och bolag.

2.1 Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken – miljöskyddstillsyn

Inom infrastruktur- och bostadsbyggande kommer tillsynsbehovet fortsatt att vara omfattande. Avslutade projekt, som t.ex. Citybanan och Norra länken, avlöses av nya som Förbifarten och Slussen. Samtidigt pågår omfattande förberedelse-/prövningsarbete för Getingmidjan, SVOA-tunnel, Citylink och nya tunnelbanor. Under perioden kan en rad större infrastrukturbyggen pågå samtidigt. Dessutom genererar byggandet i en allt tätare stad också fler klagomål från de närboende vid byggen på tomter nära befintlig bebyggelse. Tillsynens omfattning inom området bedöms för 2019 fortsätta öka. Bedömd nedlagd tillsynstid och därmed tillsynsintäkters variation över tid behöver stämmas av inför respektive år. Utöver störningar från byggverksamhet så arbetar tillsynen även med rivningsverksamhet och då särskilt med farligt avfall från dessa arbetsplatser.

Inom såväl PCB- som kvicksilvertillsynen (tandläkare) minskar intäkterna genom att saneringar genomförs och årliga avgifter därigenom bortfaller eller sänks. Störst inverkan inom dessa områden har lägre intäkter för anmälan av PCB-saneringar. Inom vissa av de traditionella miljöfarliga branscherna, t.ex. avfallsanläggningar och livsmedelsindustri, sker samgåenden/uppköp som innebär att anläggningar läggs ner. Uppskattningsvis beräknas intäkterna av dessa orsaker sammantaget bli omkring 150 -200 tkr lägre än vad som är budgeterat för år 2018.

Tillsynen över förorenad mark bedöms öka under perioden med hänsyn till det omfattande byggandet och framtagandet av detaljplaner för nya bostäder.

Den beslutade avvecklingen av oljehamnen kommer att generera ärenden avseende efterbehandling av mark. Inledningsvis täcks dessa av de avvecklande bolagens årliga tillsynsavgifter men det övergår i ett senare skede till regelrätta, timdebiterade, efterbehandlingsärenden. Omfattningen av, och komplexiteten i, dessa ärenden är svår att förutsäga då det dels beror på avvecklingstakten men även påverkas av vem som kommer att stå som huvudman för arbetena.

Genom förändringar i den europeiska kemikalielagstiftningen, Reach, aktualiseras fortlöpande ”nya” kemiska ämnen som blir föremål för intresse/regleringar, inte minst när de ingår i varor. Varutillsynen har en låg kostnadstäckning. Större delen av denna tillsyn omfattar endast informationsplikten och detaljhandelsföretagens kunskap om att de ska kunna informera om varorna innehåller ämnen från kandidatförteckningen, dvs. Reach lista på ämnen som är på väg att bli tillståndspliktiga. I några fall, tex vad gäller hemelektronik och leksaker finns en tydligare lagstiftning. Då finns bättre möjligheter att ta ut tillsynsavgifter. Svårigheter finns däremot med den komplicerade provtagning som denna tillsyn kan behöva genomföra.

Det är således en strategisk fråga hur mycket staden ska ägna sig åt varutillsynen. Varutillsynen kompliceras ytterligare av att tillsynsansvaret är delat. Kemikalieinspektionen är ansvarig för tillsynen över butiker som själva importerar sina produkter. Andra viktiga omständigheter är att åklagare menar att straffansvar inte ska komma ifråga för butiker som köpt sina varor från en svensk primärleverantör. Att genom tillsynsinsatser, kombinerat med provtagning/analys av varor, även i fortsättningen jobba inom detta område bedöms, trots finansieringsproblemen, vara mycket viktigt.

Förvaltningens arbete med kraven på konstgräsplaner och fallskyddsgummi innebär även att nya tillsynsfrågor kan komma att aktualiseras. Exempelvis har förvaltningen under år 2017 påbörjat tillsyn över konstgräsplaners bidrag till spridningen av mikroplaster.

Miljö kvalitetsnormerna för vatten, och de åtgärdsprogram som nu arbetas fram, kommer att påverka alla delar av samhället och även då tillsynen. Hur och i vilken omfattning är idag svårt att förutspå men ett rimligt antagande är att ökade insatser kommer att krävas också inom tillsynen av redan existerande verksamheter.

Miljöstörningarna har till stora delar bytt karaktär. Det är en utmaning för tillsynen att hantera denna förändring. De traditionellt miljöstörande industrierna har till stora delar flyttat till andra delar av världen. Miljöproblemen härrör sig i allt större utsträckning från diffusa källor, oftast orsakade av hur människor reser, bor och konsumerar. Hur tillsynen anpassas till detta, vad gäller metoder och finansiering är en strategisk fråga för nämnden att hantera.

Tillsyn enligt miljöbalken – hälsoskyddstillsyn

Avdelningen bedriver tillsyn inom framför allt hälsoskydd men även viss miljötillsyn. Det bedöms inte ske några stora förändringar i tillsynsbehovet i något av tillsynsområdena på grund av förändrade omvärldsfaktorer. Behov finns av att införskaffa ett beräkningsprogram för termisk påverkan mellan energibrunnar. Programmet ska även ta hänsyn till flera energibrunnar på den egna fastigheten men även befintliga eller tänkta energibrunnar på angränsande fastigheter. Resurser behövs för att kunna göra en upphandling av detta.

Det råder också osäkerhet om hur Exploateringsnämndens kommande beslut angående syn på borrhning på stadens mark kan påverka flödet av inkommande ansökningar om värmepumpar i framtiden. En restriktivare syn på borrhning på stadens mark skulle eventuellt påverka inflödet på stora anläggningar.

Planer på en pilotstudie för digital rapportering av köldmedier finns och bygger delvis på en tidigare gjord förstudie som syftade till att tillskapa ett nationellt register för köldmedie-aggregat. Att skapa en digitalt baserad köldmedierapportering kan innebära en effektivisering av handläggningen av köldmedieärenden.

Ett alternativ till en ny digital rapportering är att utveckla den befintliga e-tjänsten vilket kräver omfattande förändringar för anpassning till den nya lagstiftningen och ökad användarvänlighet. Rapportering via den befintliga e-tjänsten utgör ca 20% av alla inkomna rapporter.

För en ökad hälso nytta vill förvaltningen utöka tillsynsområden som i dagsläget har en lägre självfinansieringsgrad och därför får tillsyn i lägre omfattning, t.ex. tillsyn av kosmetiska produkter.

Avdelningen har under flera år arbetat med effektiviseringar genom omorganisation och att förbättra sina processer. Det har resulterat i att avdelningen idag ligger stabilt på en självfinansieringsgrad på ca 70%. Under 2017 har självfinansieringsgraden på 70 % uppnåtts trots extra satsningar i form av påbörjande av utveckling av e-tjänst för värmepumpar och genomförande av projekt rörande mätning av båtottenfärger, totalt en kostnad på ca 1,2 miljoner kronor. 2017 års produktivitet är dock inte långsiktigt hållbar. Målsättningen är att långsiktigt ligga på en självfinansieringsgrad på 70 % för den ordinarie tillsynsverksamheten. För 2018 ligger den planerade självfinansieringsgraden något lägre, 68 %. Det beror på att avdelningen under 2018 lägger arbetstid och köper in konsulttjänster för att färdigutveckla e-tjänsten för värmepumpar så att det ska vara möjligt att ansöka om fler än ett borrhål på en fastighet. För de närmast följande åren efter 2018 bedöms självfinansieringsgraden ligga kvar på ca 68 % på grund av den förestående flytten och systembyte, vilket kommer att kräva fortsatta omställnings- och anpassningskostnader för avdelningen. Inga förväntade förändringar i personalbehov de kommande åren. För 2019 planerar avdelningen att avsätta 0,5 årsarbetare från riktad tillsyn över fastighetsägares egenkontroll till riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden. Intäktsmässigt innebär detta inte så stor skillnad men ger mer miljönytta.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Under de kommande åren kommer flera förändringar att genomföras av finansieringen av livsmedelskontrollen. Den nuvarande riskklassningsmodellen har varit i stort sett oförändrad sedan den implementerades. En omfattande översyn har genomförts och ett förslag på utformning kommer snart att remitteras. Införandet av ett nytt system kommer i sig att vara resurskrävande eftersom samtliga anläggningar behöver klassas om. Det kommer även att påverka kontrollen. Några av de förslagna förändringarna är att flytta fokus i kontrollen till tidigare led. Till exempel har grossister fått jämförelsevis lite kontroll med nuvarande system medan stora resurser har lagts på sista ledet i kedjan, till exempel förskolor. Detta vill man nu omprioritera. I dagsläget är det svårt att säga hur resursbehovet för livsmedelskontroll i Stockholm kommer att påverkas av förändringarna, eftersom det inte föreligger något färdigt förslag. Det kan innebära att vi ska utföra mer kontroll än tidigare eftersom vi har relativt många grossister, eller att vårt uppdrag får en mindre volym eftersom vi har många detaljhandelsanläggningar och serveringar.

Vidare har Livsmedelsverket tittat på möjligheten att införa krav på efterhandsbetalning av kontrollavgift. För att detta ska kunna genomföras krävs en lagförändring, och man har gjort en hemställan hos regeringen om detta. Detta är naturligtvis positivt för verksamhetsutövarna eftersom det finns en tydlig koppling mellan utförd kontroll och avgiften för densamma. Däremot finns en stor risk att de minsta verksamheterna kommer att uppleva det nya systemet som betungande. Dessa betalar i dag avgift varje år, men blir inte kontrollerade varje år. Nu kommer de i stället att få betala hela kostnaden efter genomfört besök, vilket kan vara

ekonomiskt påfrestande. För myndigheten kan efterskottsbetalning medföra minskade intäkter eftersom dagens system innebär att företag som lägger ner betala avgift för kontroll som inte kan utföras.

I samband med förändringarna i riskklassningssystemet genomförs även andra revideringar. Redan inför verksamhetsåret 2018 gjordes rapporteringen om, och det är nu mycket mer detaljerade uppgifter som ska in till Livsmedelsverket efter varje genomförd kontroll. Detta är nödvändigt för att Sverige ska kunna genomföra en relevant rapportering till kommissionen, men eftersom systemet är mer omfattande och komplext innebär det att kontrollen tar något längre tid. Det innebär också en omställning i arbetssättet.

Livsmedelsverket kommer även att genomföra en förändring i typningen av anläggningar. Detta kommer att innebära ett omfattande arbete eftersom Stockholms samtliga anläggningar ska typas om.

Alla dessa förändringar kommer att ställa stora krav på ärendehanteringssystemet Ecos. Här finns även andra behov av funktioner, framför allt för planering och uppföljning. Detta är grundläggande funktioner som Stockholms stad har efterfrågat, och tyvärr har kritiserats för att sakna i samband med revision. Med anledning av bland annat detta ser Livsmedelsverket över möjligheten till ett nationellt system, alternativt en nationell standard och krav på att alla system anpassas till denna.

I början på 2018 införs ett nationellt system för RASFF, vilket är ett EU-gemensamt system för att snabbt informera andra kontrollmyndigheter om risker i livsmedelskedjan. Detta är positivt eftersom det förenklar kommunikationen mellan myndigheter, men kommer sannolikt att innebära mer inkommande ärenden att hantera.

En särskild fråga är krav på ökat regionalt samarbete inom livsmedelskontrollen. Flera av Stockholms grannkommuner har rest frågan och gett sina miljöförvaltningar i uppdrag att utreda en regionalisering eller sammanslagning av olika kommuners livsmedelskontroller. Stockholm kommer att behöva delta i ett sådant arbete.

Tillsynens ekonomi

Årsarbetare inom miljöbalks- och livsmedelstillsynen

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	VP 2018	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2021
Miljöbalkstillsyn	52,0	56,5	52,8	60,5	63,0	64,1	61,7	63,9	63,9	63,9	63,9
Livsmedel	40,5	44,0	41,8	43,3	46,9	45,4	50,8	53,3	53	53	53
Summa	92,5	100,5	94,6	103,8	109,9	109,5	112,5	117,2	116,9	116,9	116,9

Antal årsarbetare beräknas vara oförändrat år 2019-2021.

Självfinansieringsgrad

Självfinansieringsgraden har ökat kraftigt under de senaste åren vilket hänger samman med den kraftiga minskningen av nämndens budget vid mitten av 2000-talet vilket medförde ett mycket aktivt effektiviseringsarbete med både lägre kostnader och högre intäkter som följd. Förvaltningen gjorde en djupgående analys av tillsynens taxa, tidsbegreppet och tidredovisningen, och kunde på så sätt få en bättre tillämpning av självkostnadsprincipen inom såväl miljöbalkens område som livsmedelskontrollen. Det innebär att för förvaltningen som helhet

har självfinansieringsgraden inklusive OH ökat från 44 % 2006 till 76 % år 2017. I VP 2018 och åren 2019 – 2021 räknas med en självfinansieringsgrad på 75 %. För miljöbalken har under åren 2006 – 2017, självfinansieringsgraden ökat från 40 % till 70 %. Motsvarande ökning för livsmedelskontrollen var 47 % - 85%.

Förvaltningens kostnader för lokaler kommer att öka avsevärt i och med ombyggnationen av Tekniska Nämndhuset. De totala kostnaderna för evakuering och ombyggnation av evakueringslokaler mm uppgår till 100 mnkr. Miljöförvaltningens andel av detta innebär ett tillägg på bashyran med 3,2 mnkr per år under perioden 2019-2023. En tredjedel av denna kostnad (ca 1,2 mnkr per år) kan finansieras via taxan. Det innebär en taxehöjning, enbart på grund av hyreskostnader, med 15 kr för miljöbalkstillsynen och 20 kr för livsmedelskontrollen (beräknat enligt samma modell för taxan som 2018). Förvaltningen bibehåller en hög självfinansieringsgrad trots att kostnaderna för ej debiterbar tillsyn ökar i samma takt pga. hyreshöjning.

2.2 Programverksamhet

Klimat och energiarbetet

Ett ökat fokus på minskade växthusgasutsläpp kan förväntas för att mildra effekter av de klimatförändringar vi redan ser. Bland annat har ny nationell lagstiftning införts med mandatperiodvisa åtgärdsplaner för att nå det nationella målet netto-noll-utsläpp 2045. På samma sätt arbetar staden med mandatperiodvisa utsläppsmål i miljöprogram och åtgärdsplaner i klimatstrategi, men med målet att bli en fossilbränslefri stad 2040. År 2030 ska stadens egen organisation bli fossilbränslefri. Efterfrågan på förvaltningens expertkompetens inom klimatanalyser, energisystem och -effektivisering samt klimatkommunikation kommer att öka.

När kolet fasats ut återstår den fossila plasten i avfallsförbränningen. Idag står plast för ca 40 procent av energivärdet i tillfört avfallsbränsle. Arbetet med att fasa ut fossil plast från marknaden måste öka. Här behöver förvaltningen bistå internt vid utformning av upphandlingskrav, styrmedelspåverkan och EU-direktiv. Även om uppvärmningen är helt förnybar måste energieffektiviseringen fortsätta. Detta för att inte i onödan förbränna biobränsle som kan användas inom andra områden, t.ex. transporter, bioplaster, textilier etc. Stockholm Exergi har visat att koldioxidfrånskiljning och lagring kan vara tekniskt och ekonomiskt genomförbart, men att mer kunskap behövs. Förvaltningen behöver delta som en aktiv partner i detta arbete.

Inom byggnadssektorn är många av de enkla energieffektiviseringsåtgärderna genomförda, men effektiviseringspotential kvarstår. Behovet av tekniska förstudier kring energi-effektivisering, som de Energicentrum genomför för stadens bolag och förvaltningar, behöver öka för att driva på utvecklingen. Inom nybyggnadsproduktionen kommer fokus att öka mot byggmaterialens klimatpåverkan. Boverket har i uppdrag av regeringen att lämna förslag om metod och regler för att redovisa byggnaders klimatpåverkan med beaktande av ett livscykel-perspektiv, s.k. Klimatdeklaration. Inom LCA för byggnadsmaterials klimatpåverkan behöver förvaltningens resurser förstärkas långsiktigt liksom kring utformning av framtida energiförsörjningssystem bl.a. som expertstöd till exploateringskontoret.

Med ökat fokus på klimatfrågan behöver kommunikationen till stockholmarna om vad man kan göra för att minska sin klimatpåverkan i vardagen, t.ex. resor och klimatsmart konsumtion, förstärkas. Antalet utåtriktade kampanjer behöver öka. Kommunikation via

sociala medier har visat sig vara ett mycket kostnadseffektivt sätt att kommunicera klimatfrågan, och är en kommunikationskanal som behöver öka i framtiden. Sociala medier minskar inte behovet av kommunikation mellan individer, men stärker effekten av kommunikationen. Marknadsföringen av stadens ambitiösa klimatarbete, även som inspiration för andra städer, kommer fortsatt att kräva resurser.

Internt inom staden behöver stödet för att minska energianvändning och klimatpåverkan breddas från huvudfokus på bolag och fackförvaltningar till att i större omfattning inkludera stadsdelsnämnderna, något som saknas resurser för i dagsläget.

Miljöbilar

Avdelningens expertkunskaper om miljöfordon, förnybara drivmedel, laddinfrastruktur, upphandling, mobilitetstjänster och EU-projekt efterfrågas allt mer såväl av stadens förvaltningar och bolag som av andra kommuner i länet, i landet och av statliga verk m.fl.

Stockholm ska vara en fossilfri organisation år 2030. Egna fordon och transporttjänster som utnyttjas måste då vara fossilfria. Behovet av att ställa krav på miljöfordon och förnybara drivmedel i samband med upphandling av transporttjänster ökar och här är miljöförvaltningens kompetens efterfrågad. Upphandlare behöver stöd i kravställan, utvärdering och uppföljning.

Vidare är kommunfullmäktiges inriktning att biltrafiken minska i Stockholm. För att uppnå detta är miljözoner för personbilar, bilpoolstjänster och andra mobilitetstjänster, områden där miljöförvaltningen har kompetens och kommunikationskanaler som efterfrågas. Arbetet med dessa frågor kommer att öka.

År 2030 ska det finnas 15 000-25 000 laddmöjligheter på gatan i Stockholms innerstad (inriktningsmål). Miljöförvaltningen är aktiv i detta arbete och ett första delmål är 500 laddplatser till 2020 (varav drygt 100 redan är på plats). Rimligtvis blir det även aktuellt med viss laddinfrastruktur på gatumark i ytterstaden till 2030. Här kommer miljöförvaltningen att behöva öka sina insatser för att bistå trafikkontoret från år 2020 till 2030.

I andra kommuner och på nationell nivå finns liknande mål och många vill ha del av avdelningens kunskaper när de genomför åtgärder lokalt. Samverkan mellan kommunerna i Stockholms län blir också allt viktigare. Upphandlingskrav ska harmoniseras, infrastruktur för miljöbränslen och laddning behövs över hela länet osv. Samverkan för att påverka privata företag, privatpersoner osv är också angeläget. Samverkan kring t.ex. projektet Fixa Laddplats, där länets alla kommuner deltagit, har givit positiva erfarenheter att bygga vidare på.

Trafiken står inför stora utmaningar i en värld som snabbt förändras: självkörande fordon, uppkopplade fordon, gods på vatten är exempel områden som snabbt kan utvecklas och där miljöförvaltningens kompetens behövs.

Avdelningen har stor erfarenhet och kunskap om EU-projekt och påverkansarbete inom EU. Kunskaper som kan komma andra till del inom staden.

Miljöfrågor i fysisk planering

Trots att osäkerhet på bostadsmarknaden konstaterats ligger bostadsmålet om 140 000 bostäder till år 2030 fast. Förvaltningen bistår exploateringskontoret med expertkompetens inför varje markanvisning, utöver deltagande i framtagande av detaljplaner där förutsättningar ska ges för att ha 7000 bostäder i produktion åren 2019-2020. Förvaltningens åtagande är att

inom en vecka lämna synpunkter på förslag om markanvisningar från exploateringskontoret samt upprätta miljöunderlag för samtliga nya detaljplaner och områdesprogram till stadsbyggnadskontoret inom begärd tid.

Flera av de regler som styr byggande och omgivningsbullen har under perioden 2015-2017 ändrats genom olika politiska beslut. Eftersom reglerna ger utrymme för tolkningar i vissa delar har miljöförvaltningen varit drivande och tillsammans med stadsbyggnadskontoret arbetat fram en vägledning för tillämpningen i Stockholm. Informationsinsatser kommer att behövas internt inom staden, men även externt till konsulter samt regionalt via länsstyrelsen. Förvaltningens expertis inom området omgivningsbullen är efterfrågad både internt inom staden, men även regionalt och nationellt.

Det finns ett stort intresse att ta del av den kunskap som förvaltningen byggt upp inom ramen för C/O city. Enskilda projektgrupper inom staden önskar särskilda dragningar och hjälp att arbeta med ekosystemtjänster. I samband med att det nu ges bidrag och finansiering för ekosystemtjänster i städer kommer efterfrågan på förvaltningens expertis inom området att öka.

Miljökvalitetsnormerna för vatten, och de åtgärdsprogram som nu arbetas fram, kommer att påverka alla delar av samhället och då inte minst stadsbyggandet. Ett rimligt antagande är att ökade insatser kommer att krävas inom fysisk planering framförallt i planeringens tidiga skede.

Kemikaliearbetet inkl Kemikaliecentrum

Kemikaliecentrum stödjer stadens verksamheter med sakkompetens inom kemikalieområdet och med att kommunicera om kemikaliefrågor med stadens invånare och näringslivet. Det krävs att verksamheterna själva efterfrågar detta stöd och tar ansvar för sina egna åligganden enligt kemikalieplanen. Den befintliga kemikalieplanen gäller 2014-2019. Under 2019 ska därför ett förslag till ny kemikalieplan läggas fram.

EU-projektet NonHazCity pågår till och med februari 2019 och är ett samarbete mellan städer, reningsverk och andra aktörer runt Östersjön. Erfarenheterna från projektet kommer bli att kunna ligga till grund för uppdatering av stadens kemikalieplan.

Arbetet med kemikaliesmart förskola ska fortsätta med genomförande av utbildningar och att löpande svara på frågor om materialval. För att nå en god miljö för barnen på ett mer genomgripande sätt än det som behandlas i kemikaliesmart förskola behövs insatser när det gäller städrutiner, renoveringsbehov, utomhusytor mm. Här behövs en sektorsövergripande satsning som inkluderar verksamheter, upphandlingsansvariga, fastighetsägare och tillsynsmyndighet.

Arbetet med att garantera en giftfri vardag för Stockholms barn bör breddas för att ta hänsyn till miljön för barn redan innan föreskolestarten. Stadens arbete skulle då komma att omfatta också kemikaliesmarta bostäder, arbetsplatser mm. Dessutom kan ett program utvecklas för hälsorelaterad miljögiftsövervakning med fokus på foster, barn och unga.

Genom införandet av systemen Chemsoft och Byggvarubedömningen kan stadens val och registrering av kemiska produkter respektive bygg- och anläggningsmaterial stödjas. Informationen kan sedan användas till att formulera specifika utfasningsmål. Även om det är svårare att på samma sätt identifiera specifika utfasningsmål för varor bör ambitionen vara att arbeta i samma riktning där.

Miljöförvaltningen kommer under 2018 att ta fram en handlingsplan i samråd med berörda förvaltningar för att under kommande år minska spridningen av mikroplast. De huvudsakliga utförarna kommer sannolikt att vara andra förvaltningar och bolag men miljöförvaltningen kommer att ha en drivande och stödjande roll även i åtgärds genomförandet.

Miljöprogram

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i miljöprogrammet 2016-19 ansvar för att årligen följa upp eller bistå uppföljningsansvariga och föreslå förbättringar för 13 delmål. Ansvaret för att samordna kommunikationen om programmet åvilar stadsledningskontoret. Uppföljningen av målen redovisas i bilaga 2. Det nu gällande miljöprogrammet upphör 2019 vilket innebär att förvaltningen kommer att bli involverade i framtagandet av ett nytt miljöprogram under nästkommande år.

Lokala åtgärdsprogram - Vattenarbete

Ett nytt åtgärdsprogram för vatten har beslutats av vattenmyndigheten under 2016. För att hantera utmaningarna i åtgärdsprogrammet antogs Stockholms Handlingsplan för att nå god vattenstatus till 2021 av kommunfullmäktige 2015. Enligt handlingsplanen ska arbetet med operativa åtgärder utvecklas genom lokala åtgärdsprogram och ansvarsfördelningen för vattenåtgärder inom staden ska tydliggöras. Handlingsplanen betonar vikten av att åtgärdsarbetet ska finansieras centralt och att det ska skapas en gemensam vattenplaneringsprocess samt en effektiv genomförandeorganisation där stadens vattenkompetens utnyttjas optimalt.

Miljöförvaltningen tillsammans med Stockholm Vatten är ansvariga för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbete sker i nära samarbete med övriga berörda förvaltningar inom staden och med de regionala vattensamarbeten som Stockholm ingår i.

Under kommande år ska flertalet lokala åtgärdsprogram tas upp i Styrgrupp för god vattenstatus inför politiskt beslut i respektive nämnd. Det är främst Stockholm Vatten och Avfall AB, trafikkontoret, exploateringskontoret och stadsdelsförvaltningarna som är huvudsakliga utförare av de fysiska åtgärderna, enligt de lokala åtgärdsprogrammen men miljöförvaltningen kommer att ha en drivande och stödjande roll även i åtgärds genomförandet.

Stadens nya dagvattenstrategi beslutades av kommunfullmäktige 2015. Bland annat tydliggörs att dagvattenfrågan måste komma in tidigt i stadsbyggnadsprocessen. Dagvattenstrategin är en viktig del i arbetet med att nå en god vattenstatus i staden och för stadens arbete med klimatanpassning. För närvarande pågår arbete med att konkretisera strategin i olika typer av vägledningar, checklistor och hållbarhetsmått som ska underlätta förståelsen för och implementeringen av strategin i stadens organisation.

Förvaltningen driver och stödjer arbetet för att nå god vattenstatus genom expertstöd för tolkning och implementering av miljökvalitetsnormerna i stadsbyggnadsprocessen, vid tillsyn samt vid genomförande av åtgärder. Detta ansvar kommer att öka allt eftersom de lokala åtgärdsprogrammen antas.

Miljöförvaltningen ansvarar för att övervaka vattenkvaliteten och samverkar med Stockholm Vatten genom att komplettera bolagets recipientkontroll med undersökningar så att ekologisk och kemisk status ska kunna fastställas på ett korrekt sätt och åtgärdsarbetet utvärderas.

Förvaltningen föreslår att ett "Vattenmiljöcentrum" formellt tillskapas för att på liknande sätt som för Kemikaliecentrum och Energicentrum, kunna tydliggöra och stärka den viktiga roll som förvaltningens vattenförvaltningsexperter har. Det finns ett ökande behov av att kommunicera miljöförvaltningens vattenarbete och det kommer ytterligare att öka då arbetet övergår från planering till förvaltning och genomförande. Mot bakgrund av detta behövs förstärkning inom kommunikationsområdet motsvarande en heltidstjänst.

För att omsätta åtgärdsprogrammen i konkret handling så behövs samarbete med de förvaltningar och bolag som arbetar med stadsutveckling samt med tillsynen. Förvaltningens roll i stadsbyggnadsprocessen, från översiktsplan till bygglov kopplat till efterlevnaden av miljökvalitetsnormerna för vatten, behöver stärkas. Även tillsynen över de verksamheter som påverkar vattenkvaliteten behöver utvecklas och resursförstärkas.

Behoven av att kommunicera det arbete som miljöförvaltningen bedriver, särskilt inom vattenområdet och i arbetet med att ta fram gröna förstärknings- och kompensationsåtgärder, har stadigt ökat och kommer att öka framgent då arbetet övergår från planering till förvaltning och genomförande. Kommunikationsarbetet behöver därför förstärkas och utvecklas, bland annat via utveckling av miljöbarometern.

Regionalt, nationellt och internationellt samarbete

Förvaltningen noterar ett ökat intresse för att samarbeta inom regionen. Genom att erbjuda expertkunnskap till grannkommuner kan Stockholm utveckla och behålla sina experter. För andra kommuner i regionen kan detta vara ett kostnadseffektivt sätt att få det expertstöd de behöver.

Förvaltningen kommer under den kommande femårsperioden behöva göra lönesatsningar för att kunna behålla och utveckla expertkunnskapen. Därutöver kan efterfrågan på regionala avtal förväntas öka.

Nya former för regionalt samarbete kan komma att ytterligare stärka detta behov.

Breda internationella samarbetsgrupper

Miljöförvaltningen deltar i ett antal internationella samarbeten, däribland EUROCITIES Environment Forum. Genom EUROCITIES kan staden påverka strategiska EU-dokument och inhämta praktiska erfarenheter från andra städers miljöarbete. Förvaltningen ser en utveckling mot ett ökat EU-påverkansarbete och motsvarande behov av kompetensutveckling.

Förvaltningen är också engagerad i EUROCITIES arbetsgrupper *Green areas & Biodiversity*, *Water* och i *Air, Climate Change & Energy Efficiency* samt i det nationella nätverket Klimatkommunerna.

Energi och klimatarbete

Förvaltningen ansvarar för huvudprojektledarskapet för det regionala energi- och klimatrådgivningsarbetet. Finansiering från Energimyndigheten är beslutad t.o.m. 2020. I samverkan med Järfälla, Solna, Sundbyberg och Sollentuna genomför förvaltningen ett energicoachningsprojekt riktat till småföretagare. Projektet finansieras av Energimyndigheten t.o.m. 2019. Inom projektet Målstyrd energiförvaltning utvärderas en avtalsmodell där BRf:er i länet tecknar avtal med energitjänsteföretag för att uppnå en målsatt energieffektivisering. I projektet ingår Riksbyggen, SBC, HSB, Fastighetsägarna Stockholm samt HS 2020 i Hammarby Sjöstad. Projektet finansieras av Energimyndigheten t.o.m. 2018.

Förvaltningen deltar i det nationella nätverket Klimatkommunerna där även politisk representation ingår.

Förvaltningen deltar i C40-nätverken Municipal Building Efficiency (befintliga kommunala byggnader) och New Building Efficiency Network (energikrav vid nyproduktion).

Luftkvalitet

SLB-analys bedriver en luftövervakning i samverkan med samtliga kommuner i Stockholms och Södermanlands län och de flesta kommunerna i Uppsala län och i Gävleborgs län.

På uppdrag av Naturvårdsverket, deltar SLB-analys i det Europeiska nätverket Forum for Air quality Modeling (FAIRMODE) som initierades av den Europeiska Miljöbyrå (EEA) och Europeiska kommissionens forskningscentrum (JRC). Målet med arbetet inom FAIRMODE är att sammanföra luftkvalitetsmodellerare och att få en harmonisering inom EU.

Vattenrelaterade projekt

Miljöförvaltningen söker aktivt samarbete med universitet och andra högskolor i syfte att ta del av den senaste forskningen, utveckla nätverk och driva innovation. För närvarande deltar förvaltningen i ett antal vattenrelaterade projekt:

- DDS-projektet iWater (Vinnova): Fokus i projektet är att utveckla ett nätverk för vattenövervakning genom realtidssystem för att identifiera kemiska ämnen och patogener i hela livscykeln för stadens vattenförsörjning.
- Anonyma källor (Formas): Syftet med projektet är att öka kunskapen om olika källors bidrag av organiska och oorganiska ämnen samt att ta fram nya tekniska lösningar för rening av dagvatten.
- Drizzle (Vinnova): Drizzle är ett kompetenscentrum för dagvatten som leds av Luleå Tekniska Universitet. Stadens åtagande i Drizzle är bland annat att ta fram det lokala åtgärdsprogrammet för Riddarfjärden som ett ”case” inom ramen för forskningsprojektet. Målet med Drizzle är att på lång sikt bidra till att ta fram nya metoder och teknologier som kan ersätta existerande dagvattensystem med nya mer hållbara sådana.
- Life IP Rich Waters (LIFE): Miljöförvaltningen deltar främst i två delprojekt. I delprojekt C18 är syftet att lära sig mer om miljögifter, deras källor och spridningsvägar för att kunna förbättra åtgärdsförlagen. Inom C20 ska miljöförvaltningen tillsammans med idrottsförvaltningen anlägga en båtbottentvätt i Mälaren för att minska belastningen av bland annat koppar till våra vattenförekomster.
- NonHazCity (European Regional Development Fund): EU-projektet NonHazCity är ett samarbete mellan städer, reningsverk och andra aktörer runt Östersjön. Inom projektet arbetar staden med att identifiera viktiga källor till farliga ämnen och genomföra åtgärder för att minska dem – både i sin egen verksamhet och i kommunikation med invånarna och näringslivet. Erfarenheterna från projektet kommer bl.a att kunna ligga till grund för uppdatering av stadens kemikalieplan.

Samarbete inom tillsynen

Förvaltningen deltar årligen i något/några tillsynsprojekt inom ramen för Miljösamverkan Stockholms län och har även erfarenhetsutbyte med framför allt miljöförvaltningarna i Malmö och Göteborg.

2.3 Miljöövervakning

Övervakning av luftkvalitet

SLB-analys avtal med Östra Sveriges luftvårdsförbund sträcker sig fram till och med 2019. För att SLB-analys på ett kostnadseffektivt sätt ska kunna bedriva en effektiv och kunskapsdrivande luftövervakning är en förlängning av avtalet med Östra Sveriges luftvårdsförbund sannolikt av stor betydelse. Trots den ovissheten är bedömningen att det finns goda förutsättningar för att säkerställa leveranskapacitet. Bakgrunden är en hög efterfrågan på SLB-analys kompetens som inte väntas avta under programperioden.

De kommande årens verksamhetsutveckling fokuserar på att utveckla smarta digitala verktyg som alla medborgare kan använda för att få information om den samlade risken som luftförorenings- och/eller pollenhalterna kommer att ge upphov till i form av besvär idag och under de kommande dagarna. Speciellt intressant är detta för personer med känsliga luftvägar såsom astmatiker och pollenallergiker.

Verksamhetsförändringar som önskas genomföras jämfört med idag är:

- Automatisering av prognoser av luftföroreningshalter, d v s att succesivt frånga de manuella metoder som används idag.
- Utöka luftövervakningsverksamheten genom att utnyttja öppna data från EU's informationssystem för Europa (Copernicus) för att få prognoser på intransporten av luftföroreningar och pollen så att allmänheten kan förvarnas om föroreningsepisoder.
- Utöka luftövervakningsverksamheten genom att inkludera mätresultat och beräkningar av pollenhalter och hälsorisker förknippade med luftföroreningar och pollen.

Övervakning ekologisk och kemisk status i vattenförekomster

Nämnden har, enligt sitt reglemente, ansvar för samordning av stadens vattenövervakning. Syftet med övervakningen är att den ska utgöra underlag för framtagandet av lokala åtgärdsprogram för alla stadens vattenförekomster, klassificering av status samt utvärdering och uppföljning av genomförda åtgärder och ge underlag för stadens planarbete. Detta arbete har blivit än mer angeläget efter Weserdomen (C-461/13), där EU-domstolen förtydligade att det behöver ställa större krav på verksamheternas miljökonsekvensbeskrivningar och den underliggande miljöövervakningen på kvalitetsfaktornivå i vattenförekomsterna.

Sedan 2009 bedriver miljöförvaltningen ett övervakningsprogram för miljögifter i stadens prioriterade ytvatten. Metaller och ett antal för staden viktiga organiska ämnen analyseras i ytvatten och fisk. För att få en bättre bild över föroreningssituationen kommer vatten, fisk och sediment i fler vatten att screenas för att erhålla en bättre grund för att anpassa och utveckla miljögiftsövervakningen så att den kan utgöra ett mer heltäckande underlag till åtgärdsförslag i de lokala åtgärdsprogrammen. Under kommande år planerar miljöförvaltningen en särskild insats för att undersöka bottensedimenten avseende metaller och miljögifter i våra vattenförekomster.

Förutom övervakning av miljögifter bedriver förvaltningen återkommande övervakning av ekologiska kvalitetsfaktorer enligt stadens ”Miljöövervakningsprogram för ekologisk status 2017-2022”, samt kompletterar vid behov Stockholm Vattens recipientkontroll för att få en mer heltäckande bild.

Förvaltningen deltar i ett LIFE-IP finansierat projekt som koordineras av vattenmyndigheten för Norra Östersjöns Vattendistrikt. Projektet pågår till 2024 och kommer att möjliggöra utveckling, komplettering och intensifiering av redan pågående arbete inom miljögiftsövervakningen och arbetet med de lokala åtgärdsprogrammen för vatten på miljöförvaltningen.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Enligt reglementet ska miljö- och hälsoskyddsnämnden övervaka tillståndet i den biologiska mångfalden och genom sin naturvårdskompetens stödja övriga nämnders miljöarbete. Efter samråd inom staden antog nämnden 2017 ett program för miljöövervakning av biomångfald och ekosystemtjänster, som sträcker sig fram till 2021. Att ta fram och uppdatera ekologiska karteringar, inventeringar och analyser är en stor del av övervakningsarbetet och dessa utgör även värdefulla kunskapsunderlag för stadsplaneringen.

Miljöförvaltningen kommer att utöka arbetet med att ta fram förslag på ekologiska förstärkningsåtgärder som kan användas för utveckling av stadsmiljön, ett arbete som sker i nära samarbete med Grönare Stockholm. Förvaltningen svarar mot det ökande behovet av uppföljning genom fortsatt satsning på att samordna och effektivisera insamling och analys av naturvårdsdata och åtgärdsförslag.

I en förstudie för effektivare miljöövervakning av natur (det s k FEM-projektet) har en prototyp till digitalt prioriteringsstöd för naturmarksskötsel utvecklats för Skärholmens stadsdel, i samarbete med Skärholmens SDF och andra berörda förvaltningar. Prototypen ger möjlighet att arbeta med uppföljningsdata om skötsel. Inom FEM-projektet har även förslag till ett tänkbart system för uppföljning av ekologiska förstärkningsåtgärder tagits fram, utifrån diskussioner med bl a exploateringskontoret. Data om dessa åtgärder kan tillgängliggöras via pedagogiska digitala verktyg såsom Miljöbarometern och Miljödatabasen. Dessa verktyg utgör en grund för att optimera mångfunktionella ytor och göra scenarioanalyser av ekosystemtjänsternas kvalitet, allteftersom staden växer. FEM-projektet har utvecklats med stöd av stadsledningskontorets medel för digital förnyelse. Projektet övergår under 2018 till ett genomförandeskede. Vidare arbete med genomförande och drift av verktygen kommer att förankras inom stadens arbete med Grönare Stockholm.

Övervakning av klimatförändringar och dess effekter

Syftet med övervakningen av klimatförändringar och dess effekter är främst att utgöra ett stöd för klimatanpassningsarbetet. Övervakningen omfattar variationer i temperatur- och nederbörd, hydrologi samt snö- och isförekomst och redovisas i form av indikatorer på Miljöbarometern. Övervakningen är beroende av långa tidsserier för att kunna analysera trender, där särskilt förekomsten av extrema väderhändelser såsom skyfall och värmeböljor är intressanta att studera. Målet är att även utveckla indikatorer som redovisar klimatförändringarnas effekter på samhället.

Hälsorelaterad miljögiftövervakning

På uppdrag från MHN har ett förslag till program för hälsorelaterad miljögiftsövervakning tagits fram (se särskilt ärende, dnr 2016-6314). Programmet beskriver en arbetsgång för att redovisa indikatorer som visar på hur stockholmarnas (särskilt barn, unga och foster)

exponering för farliga ämnen utvecklas, vilken effekt stadens åtgärder har och vilka ämnen som uppvisar ökande användning och samtidigt egenskaper som kan göra dem till framtida problem. Arbetsområdet är i hög grad nytt, både för miljöförvaltningen och generellt. Det krävs därför en kompetens- och resursförstärkning för att genomföra det, och därefter nära samarbete med de forskningsinstitutioner som kan genomföra de analyser som ska göras.

2.4 Kommunikation

Miljöbarometern

Arbetet med att utveckla webbplatsen Stockholms miljöbarometer fortsätter. Målet är att Miljöbarometern ska vara den naturliga plattformen för information om miljötillståndet i staden, där alla relevanta kunskapsunderlag ska finnas tillgängliga. Särskilt fokus kommer att läggas på temaområdet vatten med anledning av de 23 lokala åtgärdsprogrammen som blir klara kontinuerligt fram till och med 2019.

Miljöbarometern har idag drygt 5 000 unika besökare i månaden. Med hjälp av strategisk kommunikation skulle besöksantalet kunna öka och Miljöbarometerns innehåll skulle kunna spridas via fler kanaler och nå fler målgrupper. Ett mer systematiskt arbete med miljönyheter och presentation av statistik och miljöprojekt på nya sätt skulle kunna öka engagemanget hos en större målgrupp. För att göra det möjligt behövs mer personella resurser än idag.

Exploateringskontoret planerar att avsluta arbetet med Hållbara kartan 2019. På Hållbara kartan (stockholm.se/hallbarakartan) presenteras 100 särskilt goda exempel på hållbara lösningar i staden. En dialog har inletts om att integrera hållbara kartan i miljöbarometern.

Miljödata

Dagens digitala utveckling ökar ständigt möjligheterna att dela data mellan förvaltningar, bolag, nationella myndigheter och externa aktörer. Genom Miljödata bidrar miljöförvaltningen till denna digitala samverkan, dels genom att publicera egen data som öppen data, dels genom att visualisera andras data tillsammans med den egna. Hittills har ett 50-tal datamängder publicerats som öppen data och ytterligare drygt 80 karttjänster från andra aktörer finns visualiserade i Miljödatas webbportal.

Miljöförvaltningens arbete med att tillgängliggöra ytterligare data som öppen data, anpassa och utveckla Miljödatas webbportal, fortskrider. Den fortsatta digitala utvecklingen kräver en lyhördhet gentemot användarens behov, öppenhet för nya tekniska lösningar och anpassningar efter nya standarder. Miljöförvaltningen har idag en ledande roll inom stadens arbete med öppen data. För att fortsätta att driva på stadens utveckling behöver medel och resurser säkras långsiktigt.

2.5 Strategiska personalfrågor

Arbetsmiljö

Under det kommande året påverkas verksamheten av flera olika händelser: flytt till evakueringslokaler i augusti 2018, byte av alla datorer (GSIT2.0) i oktober 2018, samt byte av förvaltningens verksamhetssystem Ecos2 i april 2019.

Flytten till mindre lokaler, och omställningen från nuvarande arbetsplats med hög grad av egna rum eller rum som delas av två personer till en mer öppen arbetsplats med delvis aktivitetsbaserat kontor, kan påverka personalomsättningen. Det är därför av stor vikt att förvaltningen arbetar aktivt med trivseln och arbetsmiljön före, under och efter flytten.

Budgetmedel behöver lösöras för att hantera anpassningskostnader som kan visa sig vara nödvändiga och för att skapa trivsel och god arbetsmiljö, t.ex. inköp av inventarier och tekniska hjälpmedel.

Rekryteringsbehov

En central fråga för nämnden är att bibehålla och förstärka det relativa löneläget för förvaltningens anställda. Trots betydande extrasatsningar finns en lönekonkurrens från andra miljöförvaltningar i Stockholms län. Det är av avgörande betydelse att förvaltningen kan rekrytera kompetenta medarbetare.

Utgångspunkten i personal- och kompetensförsörjningsarbetet är att miljöförvaltningen ska vara en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor där medarbetare ges förutsättningar för hög arbetsprestation och hög grad av kompetensutveckling i en stimulerande och rolig arbetsmiljö.

En faktor som kan påverka rekryteringsmöjligheterna i någon mån är att Stockholms universitets inspektörsutbildning just nu omarbetas och nästa kull studenter går ut först sommaren 2020, vilket påverkar utbudet av kandidater under ett par år framöver. Vissa avdelningar har svårt att rekrytera vissa typer av mer erfarna inspektörer och påverkas mer än andra av ett lägre utbud av nyexaminerade miljö- och hälsoskyddsinspektörer.

Åtgärder vidtas för att stärka kontakterna med övriga inspektörsutbildningar i landet genom att upparbeta relationer med kontaktpersoner på de viktigaste lärosätena och genom att öka närvaron vid event som vänder sig till dessa studenter. Förvaltningen kommer också stärka närvaron gentemot alumni-anställda och yrkesverksamma i branschen. Alumni-nätverk på LinkedIn, Alumni-träffar inom Tekniska Nämnd-huset samt information riktad till yrkesverksamma i syfte att främja bilden av miljöförvaltningen som en god arbetsgivare.

Den kunskap som finns hos förvaltningens experter är unikt i Sverige och återfinns sällan i andra kommuner. Deras kunskap efterfrågas därför av både centrala myndigheter och grannkommuner. Men även konsultbolag och centrala verk som t.ex. Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Trafikverket har visat ett stort intresse för denna personal. Detta har lett till att flera slutat när de fått erbjudanden om bättre villkor eller karriärmöjligheter hos dessa arbetsgivare.

Generellt är förvaltningen en uppskattad arbetsplats med god stämning. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att säkerställa goda utvecklingsmöjligheter och en god arbetsmiljö genom bland annat generösa friskvårdsförmåner.

Livsmedelskontrollens inspektörer får SL-kort för att minska bilanvändandet. För att ytterligare öka stadens attraktionskraft samtidigt som man minskar klimatpåverkan skulle *alla* medarbetare kunna erbjudas SL-kort.

Antal anställda inom miljöförvaltningen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tillsvidareanställda	194	197	211	213	231	242	247	250	251	252
Tidsbegränsat anställda	18	24	30	36	22	10	10	10	9	8
Summa	212	221	241	249	253	252	257	260	260	260

Tabellen visar antalet individer som har en tillsvidare- eller visstidsanställning per 31/12 respektive år, såväl tjänstgörande som frånvarande (tjänstlediga, föräldralediga etc) medarbetare.

Kompetensutveckling

Förvaltningen uppmuntrar en hög grad av kontinuerlig kompetens- och verksamhetsutveckling i arbetet och många arbetsuppgifter kräver i sin tur en kontinuerlig kompetensutveckling. Sammantaget satsas mycket på kompetensutveckling, och intentionen är att fortsätta med detta även under kommande år. Samarbeten med universitet och högskolor pågår och har utökats, bland annat med en satsning på en kommundoktorand i samarbete med Luleå Tekniska Högskola.

Förvaltningen kan konstatera ett ökat intresse för att samarbeten inom staden såväl som inom regionen och även nationellt och internationellt. Genom att erbjuda expertkunnskap till andra förvaltningar och bolag samt till grannkommuner och genom nätverk nationellt och internationellt kan miljöförvaltningen utveckla och behålla sina experter.

Omställning/Avveckling

Inga signifikanta åtgärder bedöms vara nödvändiga utifrån liggande planer och prognoser.

2.6 Digitalisering

Inom såväl miljöbalksområdet som livsmedelskontrollen pågår ett omfattande digitaliseringsarbete från de centrala myndigheterna. Det är ofta grundat på tydliga uppdrag i respektive myndighets regleringsbrev och andra regeringsdirektiv. Det finns en tydlig ambition att skapa nationella digitala system. Det är emellertid inte alltid myndigheterna har klargjort vad som skall uppnås med digitaliseringen utan det får närmast ses som ett allmänt önskemål om modernitet. De system som byggs upp är inte alltid anpassade till de kommunala verksamheternas förutsättningar och behov. Men det är uppenbart att frågan kommer att få allt större betydelse och förvaltningen kommer att behöva lägga så väl tid som ekonomiska resurser för att följa arbetet och efterkomma de centrala kraven.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämnden har 2018 en nettobudget på 107,2 mnkr (exklusive ansökningar om budgetjusteringar). Denna nivå har uppnåtts efter en neddragning från 111,0 miljoner 2006 till 57,9 mnkr 2009. Fr o m 2010 har det skett en viss ökning av nettobudgeten p g a nya uppdrag från kommunfullmäktige, och verksamheter som tidigare var projektfinansierade har delvis inarbetats i nämndens budget (klimatarbete, Energicentrum, Kemikaliecentrum, vattenarbetet).

Det är intressant att notera att nämnden år 2018 nästan har en nettobudget av samma storleksordning som 2006, samtidigt som produktionen är högre idag än 2006. Inom livsmedelskontrollen har det skett en kraftig utveckling av antalet registrerade verksamhetsutövare och även en kraftig ökning av andelen som årligen kontrolleras. Inom miljöskyddstillsynen har viktiga tillsynsområden utvecklats och fokus på produktion är tydligare idag, bland annat genom utvecklingen av uppföljningen av tillsynen.

Inom nämndens övriga verksamhetsområden finns idag ett antal utvecklade och väletablerade verksamheter som har förutsättningar att arbeta effektivt och uppnå resultat. Detta har

möjliggjorts inte minst genom den högre utväxling i arbetet som erhållits genom flera KF-program som givit högre prioritet och medverkan av flera aktörer. Dessutom har finansieringstillskott erhållits via centrala medelsreserven och även externa projektmedel, bland annat från EU. Här kan särskilt nämnas Energicentrum, inklusive energirådgivningen, och Klimatsmarta stockholmare, Kemikaliecentrum och vattenarbetet. Men det finns flera andra områden där nämnden fått en tydligare organisation eller roll vilket bidrar till att mer kan utföras, t.ex. deltagandet i den fysiska planeringen, inklusive grönstrukturfrågor, och inomhusmiljön som fått en kraftigare prioritering, samt bullerproblematiken. Arbetet kan också i högre grad utföras av egen personal vilket ger kontinuitet och en uppbyggnad av kompetens som stannar inom organisationen.

Nämndens nettobudget ska jämföras med de framtida finansieringsbehov som kan ses idag.

I kommunfullmäktiges budget för 2018 erhöles medel för nedanstående områden där finansieringen upphör från och med 2019. Sammantaget medför detta alltså en budgetminskning med 5,7 mnkr från och med 2019.

- Förstärkt kommunikation och nya e-tjänster (2,0 mnkr).
- Miljöbilsarbete (1,0 mnkr).
- Handlingsplan mikroplaster (1,0 mnkr).
- Förstärkt miljöarbete (0,7 mnkr)
- Övervakning vatten (0,7 mnkr)
- Hållbarhetsstrateg (0,3 mnkr).

Det finns anledning att påpeka att nämndens tillsynstaxa har diskonterat effektiviseringar inom tillsynsarbetet. Det innebär att rationaliseringar redan tagits hänsyn till i den del de finansieras av tillsynsintäkter.

Som framgår av avsnittet Tillsynens ekonomi ovan, kommer förvaltningens kostnader för lokaler att öka avsevärt i och med ombyggnationen av Tekniska Nämndhuset. De totala kostnaderna för evakuering och ombyggnation av evakueringslokaler mm uppgår till 100 mnkr. Miljöförvaltningens andel av detta innebär ett tillägg på bashyran med 3,2 mnkr per år under perioden 2019-2023. En tredjedel av denna kostnad (ca 1,2 mnkr per år) kan finansieras via taxan. Förvaltningen har inte utrymme för resterande del av hyresökningen inom befintlig rambudget. Därför behöver förvaltningen minst 2,0 mnkr per år, från och med 2019, i ökad rambudget för att klara sitt uppdrag.

Enligt beslutad hyresmodell för nya TN-huset, i samtliga tekniska nämnder i november/december 2017, blir förvaltningens nya bashyra inklusive vissa tjänster 21,5 mnkr per år från och med 2024, det vill säga en ökning med 9,4 mnkr per år jämfört med dagens nivå. Den nya hyran innefattar följande:

Bashyra för kontorslokaler, arkiv, speciallokaler mm	13,2
Tilläggshyra för gemensamma ytor (mötes- och lunchrum, entré mm)	4,6
Tilläggshyra för obligatoriska FM-tjänster (reception, vaktmästeri mm)	1,9
Tilläggshyra för möbler och inredning, under tiden 2024-2034	1,8
Summa	21,5

Hyreshöjning kommer att påverka förvaltningens självfinansieringsgrad eftersom inte all tillsyn är debiterbar. För år 2019-2021 prognostiseras att självfinansieringsgraden ligger kvar på ca 68 % för tillsyn enligt miljöbalken samt på ca 84 % för livsmedelskontrollen, trots den förestående flytten och systembyte, vilket kommer att kräva fortsatta omställnings- och anpassningskostnader för förvaltningen.

Staden växer vilket kan medföra ökad efterfrågan på kontrollinsatser inom livsmedels- och hälsoskyddstillsynen, där det finns ett tydligare samband med befolkningsstorleken. Detta är svårt att prognosticera och har inte medräknats i tabellerna. Dessutom förutses ökade driftkostnader för ny teknik.

I KFs budget för 2018 avsattes medel till att ta fram en handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Budgetuppdraget är ettårigt vilket innebär en minskad budget för förvaltningen med 1 mkr för 2019. 2 mkr avsattes till övervakning vatten i KFs budget för 2018. 1,3 mkr av dessa medel var fleråriga vilket innebär en minskad budget för övervakning vatten för 2019 med 0,7 mkr.

EU-projektet NonHazCity avslutas i mars 2019 vilket innebär minskade intäkter på ca 1,7 mkr 2019 jämfört med 2018. Denna intäktsminskning kommer inte att kunna mötas med ansökan om nya projekt av samma dignitet. Intäktsminskningen behöver istället mötas av omprioritering i budget och minskade kostnader.

Tabellen nedan visar intäkter och kostnader per avdelning utifrån idag kända framtida förutsättningar. Härutöver händer saker på både kostnads- och intäktssidan som är svårare att förutse och uppskatta och därför inte tas med. För åren 2020-2021 förutses inga förändringar i plan jämfört med år 2019.

	VB 2011	VB 2012	VB 2013	VB 2014	VB 2015	VB 2016	VB 2017	VP 2018	Plan 2019
<i>Intäkter</i>									
<i>Plan och miljö</i>	25,6	24,6	23,2	33,5	32,6	28,6	27,2	29,4	29,7
<i>varav miljöbilsprojekten</i>	2,8	3,6	2,2	8,8	6,5	4,6	2,7	4,6	4,6
<i>Hälsoskydd</i>	21,9	21,5	24,6	26,6	31,9	31,7	31,8	33,0	33,3
<i>Livsmedelskontroll</i>	31,9	35,7	36,3	40,4	41,3	43,7	45,1	47,7	48,3
<i>Miljöanalys</i>	1,0	0,7	0,7	0,6	0,8	1,1	3,6	2,4	0,7
<i>SLB-analys</i>	7,5	7,9	8,1	9,7	9,4	11,3	13,0	12,1	12,1
<i>FC, Nämnd, Verksamhetsstöd, gemensamma kostnader, IT- projekt, MSL</i>	2,0	2,7	1,4	2,0	4,7	2,6	6,0	4,1	4,1
Summa intäkter	90,0	93,1	94,4	112,8	120,7	119,0	126,8	128,6	128,1
<i>Kostnader</i>									
<i>Plan och miljö</i>	51,2	54,0	52,7	63,4	62,3	59,4	64,0	60,4	59,1
<i>-varav miljöbilar</i>	11,1	13,8	11,9	13,4	15,5	8,8	10,6	10,7	9,7
<i>Hälsoskydd</i>	27,0	27,7	29,4	30,9	34,8	35,3	37,0	40,1	40,7
<i>Livsmedelskontroll</i>	31,2	35,4	34,2	37,8	39,5	40,4	44,1	46,6	47,4
<i>Miljöanalys</i>	9,9	12,2	13,6	16,4	20,5	31,9	30,5	26,8	23,8
<i>SLB-analys</i>	12,6	12,5	13,6	14,8	15,3	18,7	19,3	19,4	19,7
<i>FC, Nämnd, Verksamhetsstöd, gemensamma kostnader, IT- projekt, MSL</i>	30,9	30,9	29,8	34,6	36,6	36,6	41,0	42,4	40,8
Summa kostnader	162,8	172,8	173,1	197,9	208,9	222,3	235,9	235,8	231,6
Netto	72,8	79,7	78,7	85,1	88,2	103,3	109,1	107,2**	103,5*

* Plan 2019 inkluderar inte lönekostnadsökningar och eventuella taxehöjningar utöver taxehöjning pga. högre hyreskostnader. Den beslutade hyreshöjningen är inkluderad i Plan 2019 och ger en avvikelse om 2,0 mnkr mot KF:s plan för 2019 om 101,5 mnkr.

** Bruttosiffror som inte innehåller godkända budgetjusteringar från avstämningsärendet om 7,7 mnkr.

3.1 Drift

Nämnden ser idag ett antal faktorer som kan påverka de ekonomiska förutsättningarna men omfattningen är så osäker att belopp inte tas upp i beräkningen av plan 2019:

- Inom projekt- och programverksamheten sker också förändringar som kan få ekonomisk betydelse. Det finns projekt som avslutas under åren 2019-2021 och nämnden har ännu inte fått nya projekt godkända. Däremot är nämnden med i förhandlingar om flera projekt.
- Det finns en ökad efterfrågan på förvaltningens deltagande i bostadsplaneringen. Dessutom förväntas en ökad efterfrågan på nämndens kompetens inom energiområdet när EU:s energieffektiviseringsdirektiv implementeras.
- Som framgår ovan kommer extra medel att upphöra fr o m 2019 för flera verksamheter vilket påverkar nämnden eftersom detta är fleråriga verksamheter.
- Nämndens IT- och administrativa system inklusive e-tjänster, blir allt fler och får ökade kostnader för drift. Bland annat förutses ökade kostnader för:
 - Driftkostnader för stadens gemensamma IT, som läggs ut genom fördelningsnycklar, ökar för varje år och kan inte påverkas av nämnden.
 - Ökade driftkostnader kan förutses för Ecos 2, e-arkiv, eDok, GIS-system, miljödatabasen (systemförvaltning och drift).
 - Införandet av mobila IT-redskap såsom läsplattor med uppkoppling till bl a Ecos medför både investeringsutgifter och ökade driftkostnader.
- SLB-analys kommer att förstärka personalstyrkan för att motsvara önskemål och efterfrågan. Nettokostnaderna kommer däremot inte att påverkas.
- Miljöbilsenheten har de senaste åren kunnat finansiera delar av verksamheten genom överskott från avslutade projekt. Ramanslagen har då dragits ner i motsvarande grad. Nu finns inga överskott att ta av längre och om miljöbilar inte ska dra ner på verksamheten behövs ytterligare resurser.
- Bidraget från Energimyndigheten för energicoachprogrammet upphör 2020. Minskad intäkt med 830 tkr som balanseras med minskande konsultkostnader på energi- och klimatområdet.
- Ökade intäkter i viss mån med anledning av att staden växer, får fler invånare och nya verksamheter tillkommer. Det resulterar i ökat antal kontroller, med medföljande ökade personalkostnader. Med ett taxsystem med hög grad av självfinansiering bör ökade intäkter balansera ökade utgifter, men ju fler verksamheter desto fler oförutsägbara händelser, t ex livsmedelsburna utbrott, som inte finansieras med avgifter.

3.2 Investeringar

Utbyte av gamla mätinstrument behöver fortsatt hållas på en hög nivå. SLB-analys anser att det är möjligt att byta ut ca fem instrument per år inom nuvarande budget. Den utbytestakten av äldre instrument anses hållbar.

4 Övriga redovisningar

Nedan redogörs för hur nämnden arbetar med några allmänna uppdrag i staden. Här redogörs också för nämndens planer för intern administrativ utveckling inklusive utveckling av IT-stödet.

Arbete för FN:s barnkonvention

Verksamheter inom nämnden med särskild betydelse för barn och unga är:

- Kemikaliarbetet där arbetet för en kemikaliesmart förskola ska fortsätta med utbildningar och information.
- Tillsynen på skolor och förskolor för en god inomhusmiljö och för bästa möjliga lokalisering vid nyanmällda verksamheter.
- Riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta områden.
- Livsmedelskontrollen har särskild fokus på allergikost och hantering av allergener i förskolor och skolor.

Jämställdhet

Det finns ett uppdrag till stadens nämnder och bolag att arbeta för ökad jämställdhet. Eftersom miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag i grunden är neutralt i förhållande till kön, ålder, och andra egenskaper hos invånarna finns det inte uppenbara frågeställningar avseende jämställdhetsaspekter att beakta i verksamheten. Det saknas också i stort sett könsuppdelad statistik. Nämndens inriktning på sitt jämställdhetsarbete är istället att systematiskt arbeta med att höja kompetensen hos medarbetarna inom jämställdhetsområdet inklusive frågor om bemötande, normkritik etc. Nämnden prövar också möjligheterna att systematiskt arbeta med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser.

Arbete mot diskriminering

Med nämndens breda verksamhetsområde ut mot allmänhet och företagare är det mycket viktigt att nämnden så väl i sitt bemötande som i sin funktion inte diskriminerar. Nämndens inriktning på sitt arbete mot diskriminering är kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser inom diskriminering, bemötandefrågor, normkritik och HBTQ-frågor. Dessutom säkerställs icke diskriminering i rekryteringsrutinerna.

Nämndens utveckling inom IT-området och administrativa rutiner

Ecos 2.0

Förvaltningens huvudsakliga handläggningssystem Ecos ska genomgå en genomgripande uppgradering. Detta kräver ett omfattande arbete med bl a kravställning, tester, tekniska integrationer och utbildning. Övergången, som är försenad från leverantörens sida, beräknas genomföras våren 2019.

Smartare Miljödata

Miljöförvaltningens webbportal Miljödata utvecklas både för att kunna publicera ytterligare data, och för att kunna tillgängliggöra miljöinformation för så väl handläggare inom staden som konsulter, forskare och intresserade medborgare. Projektet finansieras med medel från Digital förnyelse, och ska vara slutfört i början av 2019. Under mars 2018 lanseras en betaversion mot förvaltningar och bolag. Ytterligare en version planeras driftsättas innan sommaren. En slutlig version ska finnas på plats mot slutet av året och projektet avslutas under våren 2019.

E-tjänster

Ökad digital service är ett uttalat mål både i staden och nationellt, vilket även innebär att verksamheterna behöver stärka resurserna för digitalisering.

Flera av förvaltningens e-tjänster måste vidareutvecklas under de kommande åren, både som en anpassning till nya Ecos 2 och på grund av förändrade krav. Delvis finansieras detta med externa medel, delvis inom befintlig budgetram.

Fler och mer komplexa e-tjänster och appar innebär samtidigt att mer kompetens och resurser behövs för systemförvaltning, underhåll och vidareutveckling.

eDok

Staden har påbörjat införandet av ett stadsgemensamt ärendesystem (eDok). Införandet är för miljöförvaltningens del preliminärt planerat till våren 2020. Stadens tanke är att eDok till viss del ska integreras med Ecos 2. Förvaltningen kommer dock att motsätta sig alla former av integrering som innebär att externa system (till vilka eDok får hänföras) kopplas direkt till förvaltningens databas, eftersom sådana kopplingar inte sällan är motstridiga och kan skapa onödiga problem då små justeringar i förvaltningens ärendehanteringssystem kan få betydande återverkningar på de system som integrerats mot databasen.

Mobilitet

Personalen övergår till att arbeta med trådlösa IT- och kommunikationsenheter, som smarta telefoner, surfplattor och bärbara datorer, vilket ställer krav på teknikstöd och ökad IT-kompetens bland all personal.

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens lokalförsörjningsplan följer den disposition som föreskrivs i stadsledningskontorets anvisningar. Nämndens lokalbehov, sett till ytan, är relativt statiskt.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Behovet av administrativa lokaler påverkas främst av förändringar i omfattningen av verksamhetens uppdrag.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förvaltningen disponerar en yta om 4817 kvm, kontorslokaler, som är fördelad på cirka 240 anställda inklusive nyanställningar under 2018. I årshyran för lokalerna ingår tillägg för bränsle och kyla. Normalt brukar endast kallhyra räknas när hyran per kvadratmeter jämförs mellan lokaler. Till lokalerna kan man också räkna 14 parkeringsplatser och ett teknikutrymme på Fleminggatan som används främst som verkstad för mätverksamheten. Dessutom finns kylutrymme och arkiv. Härutöver hyrs vissa mindre utrymmen.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Stadens ledning beslutade 2016 att de tekniska förvaltningarna ska samlokaliseras till Tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Förvaltningarna är idag lokaliserade till Tekniska

nämndhuset (Klamparen 7 och 11) och till Kanalhuset (Pilträdet 12) på Hantverkargatan 2. Tekniska nämndhuset ska i framtiden kännetecknas av öppenhet, tillgänglighet och en flexibel användning som inte begränsar framtida förändrade lokalbehov. Placering av rum och funktioner ska både stödja samarbete och samverkan samt enskilt arbete. Detta kräver en total ombyggnad och renovering av huvudbyggnaden. Planen är att ombyggnaden ska starta 2018 och kunna genomföras i 4 etapper om vardera 1-1,5 år. Det betyder att om- och tillbyggnaden beräknas kunna vara klar 2023. Målsättningen är att skapa ca 1 400 arbetsplatser i flexibla lokaler med en mycket god arbetsmiljö och med god kvalitet i gestaltning och med bibehållna estetiska och antikvariska värden.

Miljöförvaltningen kommer att flytta till evakueringslokaler i det sk Separatorhuset efter sommaren 2018, och planeras vara kvar där i ca 2,5 år innan återflytt till nyrenoverade lokaler i TN-huset sker. Det är ännu inte beslutat hur stora förvaltningens nya lokaler i det ombyggda TN-huset blir.

En flytt av hela verksamheten kommer ofrånkomligen att ta både fokus och tid från verksamhetens uppdrag. Särskilt utsatt är SLB som har behov av sin verkstad för service och reparation av utrustning. Men med god framförhållning och bra planering ska förvaltningen i möjligaste mån försöka minimera verksamheternas påverkan av evakueringen.

5.5 Kostnadsutveckling

Lokalkostnaden för förvaltningen, är cirka 11,0 mnkr per år (kallhyra). Medräknas kostnader för lokalservice och lokalvård blir kostnaden cirka 12,9 mnkr. Förvaltningen betalar 2 200 kr/kvm i hyra.

Förvaltningens kostnader för lokaler kommer att öka avsevärt i och med ombyggnationen av Tekniska Nämndhuset. Tillägg på bashyran blir nästan 3,2 mnkr per år under perioden 2019-2023.

Förvaltningen har inte utrymme för ovanstående hyresökning inom befintlig rambudget. Därför behöver förvaltningen minst 2,0 mnkr per år, från och med 2019, i ökad rambudget för att klara sitt uppdrag. Resterande kan finansieras via taxan.

Enligt beslutad hyresmodell för nya TN-huset, i samtliga tekniska nämnder i november/december 2017, blir förvaltningens nya bashyra inklusive vissa tjänster cirka 21,5 mnkr per år från och med 2024, det vill säga en ökning med 9,4 mnkr per år jämfört med dagens nivå. Kostnadsutvecklingen åskådliggörs i nedanstående tabell.

2018 (nuvarande)			
	Kvm	Kostnad	Hyra/kvm
Kontor, fikarum, mötesrum, speciallokaler mm	4967	10 940 000	2203
Gemensamma FM-tjänster*		1 084 800	
Hyra inkl tjänster		12 024 800	2421
2019-2021 (Separatorhuset)			
Kontor, fikarum, mötesrum, speciallokaler mm (samma bashyra som 2018).	3500	10 940 000	3126
Tillägg för evakuering etc		3 171 149	
Gemensamma FM-tjänster (samma som 2018)*		1 084 800	
Hyra inkl tjänster		15 195 949	4342
2022-2023 (nya TN)			
Kontor, fikarum, mötesrum, speciallokaler mm (samma bashyra som 2018). **	3339	10 940 000	3276
Tillägg för evakuering etc		3 171 149	
Gemensamma FM-tjänster (samma som 2018)*		1 084 800	
Hyra inkl tjänster		15 195 949	4551
2024- (nya TN klart)			
Kontorsytor	2956	11 883 120	4020
Speciallokaler	383	1 319 818	3446
Mötesrum, fikarum, entré mm (förvaltningens andel nycklat per antal medarbetare).	1146	4 607 925	4020
Gemensamma FM-tjänster*		1 900 000	
Tilläggshyra för möbler etc 2024-2034		1 750 000	
Hyra inkl tjänster	4 485	21 460 863	4 785
* Gemensamma FM-tjänster (Facility Management) idag är vaktmästeri, posthantering och reception. I nya TN-huset utökas detta till att även omfatta bl a konferensservice och skötsel av gemensamma fika- och lunchrum. ** Här ingår inte gemensamma ytor i TN-huset (mötesrum, fikarum mm). Eftersom den exakta etappindelningen av byggprojektet inte är fastställd, än, så går det ännu inte att beräkna antal kvm för gemensamma ytor i nya TN-huset under dessa år.			

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Inga effektiviseringar är aktuella på grund av ombyggnation av Tekniska Nämndhuset, och flytt till evakueringslokaler.

5.7 Övrigt

Förvaltningen vill understryka vikten av att de framtida lokalerna i nya TN-huset är utformade och anpassade efter varje verksamhets behov. Det är därför helt nödvändigt att varje förvaltning ges inflytande att själva disponera och påverka utformningen av sina egna lokaler.